

--	--	--

Sygn. akt I A Ca 490/15

Sygn. akt I A Cz 662/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Fijałkowska

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.),

SO Małgorzata Goldbeck-Malesińska

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko (...) SA z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

i zażalenia pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 4 lutego 2015 r.

sygn. akt I C 89/13

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a. w punkcie 2 i zasądzoną w punkcie 1 kwotę podwyższa do kwoty 40 000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty;

b. w punkcie 3 i nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) kwotę 558,62 zł tytułem części nieuiszczonych wydatków na przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych oraz kwotę 2 000 zł tytułem części opłaty od pozwu, od której powódka była zwolniona;

c. w punkcie 4 i zasądzoną od powódki na rzecz pozwanego kwotę tytułem zwrotu części kosztów procesu obniża do kwoty 3 205,67 zł;

1. oddala apelację w pozostałej części;

2. oddala zażalenie w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 430,05 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego;

4. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) 799,50 zł tytułem części opłaty od apelacji, od której powódka była zwolniona.

Małgorzata Goldbeck-Malesińska Elżbieta Fijałkowska Jan Futro

I A Ca 490/15

I A Cz 662/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 24 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części.

Orzekając o kosztach postępowania nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) kwotę 1 059 zł tytułem nieuiszczonych wydatków w związku z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłych i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 4 200 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Od wyroku tego apelację wniosła powódka zaskarżając go w części oddalającej powództwo, co do kwoty 26 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty i w zakresie – jak należy wnioskować z treści apelacji – rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego, tj. art. 362 k.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że zmniejszenie kwoty zadośćuczynienia o 70% jest odpowiednie, podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego prowadzi do ustalenia stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, co najwyżej w 50%.

W konsekwencji powódka wniosła o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz dalszej kwoty 26 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, a nadto zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwany wniósł zażalenie na zawarte w wyroku postanowienie w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zarzucając mu naruszenie prawa procesowego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i nierozdzielenie kosztów w stosunku do wyniku procesu, w związku z przegraniem procesu przez powódkę w 80 %.

W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i nakazanie pobrania na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) od pozwanego kwoty 335 zł i od powódki kwoty 1 340 zł tytułem kosztów sądowych oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kwoty 4 560 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Wniósł również o zasądzenie od powódki kosztów postępowania wywołanego wniesieniem zażalenia, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Mając na względzie, że sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych Sądu I instancji a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń należy zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. wskazać, co następuje.

Nie można przychylić się do zarzutu, że ustalona przez Sąd Okręgowy kwota zadośćuczynienia należnego powódce w wysokości 80 000 zł jest nieadekwatna do okoliczności sprawy. Ocena rozmiaru krzywdy należy do swobodnego uznania sędziowskiego i w ramach kontroli instancyjnej podważenie jej jest możliwe tylko wówczas, gdy określając wysokość zadośćuczynienia, sąd ewidentnie naruszył zasady ustalania tego zadośćuczynienia, w konsekwencji,

czego zasądzone zadośćuczynienie jest w sposób oczywisty niewspółmierne do doznanej krzywdy. O postawieniu skutecznego zarzutu naruszenia art. 448 k.c. można mówić również wtedy, gdy dochodzi do dysonansu pomiędzy poprawnie sformułowanymi przesłankami w ujęciu ogólnym (uniwersalnym) a zindywidualizowanymi przesłankami, dotyczącymi konkretnej osoby pokrzywdzonej (wyrok SN z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 682/10, LEX nr 951296 i z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, OSP 2009/4/40). W rozpoznawanej sprawie należy zauważyć, że z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż w postępowaniu karnym (sygn. akt II K 188/06) zasądzone już na rzecz powódki tytułem naprawienia szkody w związku ze śmiercią jej syna kwotę 30 000 zł. Ustalając w postępowaniu cywilnym kwotę zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią osoby najbliższej Sąd powinien niewątpliwie uwzględnić wszystkie kwoty wypłacone wcześniej z tego tytułu poszkodowanemu (również przez sprawcę wypadku). Zatem, uwzględniając powyższe, kwota rekompensaty należnej powódce została ustalona wyrokami sądowymi na kwotę 110 000 zł (80 000 zł + 30 000 zł). W tej sytuacji nie można uznać, że Sąd Okręgowy określając w niniejszej sprawie wysokość sumy zadośćuczynienia należnego powódce nie określił tej sumy na odpowiednim poziomie, w rozumieniu wskazanego przepisu art. 448 k.c. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy sformułował też w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku katalog kryteriów, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego.

Zasadnie natomiast podniosła powódka, że Sąd Okręgowy ustalił stopień przyczynienia się poszkodowanego M. M. do powstania szkody w stopniu nieadekwatnym do okoliczności sprawy. Zauważyć tu trzeba, że apelująca nie kwestionowała, iż poszkodowany M. M. przyczynił się do powstania szkody przez brak zapięcia pasów bezpieczeństwa i zgodę na jazdę z nietrzeźwym kierowcą. Z niekwestionowanych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego wynika też niewątpliwie, że powyższe pozostawało w związku z wypadkiem.

Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

O tym, czy obowiązek naprawienia szkody należy zmniejszyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak - w jakim stopniu należy to uczynić, decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania w granicach wyznaczonych przez art. 362 k.c. Decyzja o obniżeniu odszkodowania jest uprawnieniem sądu, a rozważenie wszystkich okoliczności in casu, w wyniku oceny konkretnej i zindywidualizowanej - jest jego powinnością. Do okoliczności, o których mowa w art. 362 k.c., zaliczają się - między innymi - wina lub nieprawidłowość zachowania poszkodowanego, porównanie stopnia winy obu stron, rozmiar doznanej krzywdy i ewentualne szczególne okoliczności danego przypadku, a więc zarówno czynniki subiektywne, jak i obiektywne. Samo przyczynienie ma charakter obiektywny, a elementy subiektywne mają znaczenie dopiero na etapie "miarkowania" odszkodowania. Natomiast porównanie stopnia winy stron, jak również sytuacja, w której tylko sprawcy można winę przypisać, mają niewątpliwie istotne znaczenie przy określaniu ewentualnego "odpowiedniego" zmniejszenia obowiązku odszkodowawczego.

Zasadnie w orzecznictwie spożycie napoju alkoholowego przed jazdą z kierowcą będącym w stanie po spożyciu alkoholu kwalifikowane jest, jako znaczne przyczynienie się do powstania szkody (por. wyroki SA w Łodzi z dnia 24 kwietnia 2013 r., I ACa 1418/12, LEX nr 1321973 i z dnia 25 września 2013 r., I ACa 477/13, LEX nr 1394231, wyrok SA w Warszawie z dnia 11 czerwca 2013 r., VI ACa 1601/12, LEX nr 1369419). Jednakże, w okolicznościach niniejszej sprawy ustalony przez Sąd Okręgowy stopień przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody na 70% należy uznać za zbyt wysoki. Nie można przyjąć, że pasażer pojazdu, który uległ wypadkowi zawinił powstanie szkody w stopniu wyższym niż sam sprawca szkody tj. bezpośredni sprawca wypadku. W ocenie Sądu Apelacyjnego w ustalonym i niekwestionowanym stanie faktycznym nie zachodzą podstawy do obciążenia poszkodowanego za skutki wypadku w stopniu większym niż 50%. Ustalenie stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody na poziomie 50% prowadziło do przyjęcia, że obniżenie należnego powódce zadośćuczynienia winno prowadzić do zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 40 000 zł.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku, orzekając o kosztach postępowania przed Sądem I instancji zgodnie z treścią przepisu 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.) w zw.

z art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Porównując dochodzone roszczenie (120 000 zł) z ostatecznie uwzględnionym (40 000 zł) uznać należało, że powódka wygrała sprawę w 1/3 a pozwany w 2/3 i w tym stosunku obciążyć strony kosztami procesu poniesionymi przez strony i Skarb Państwa. Obie strony poniosły w tym postępowaniu koszty w wysokości 3 617 zł (koszty zastępstwa procesowego), a nadto pozwany uiścił zaliczkę na poczet kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych z Fundacji (...) w P. w kwocie 3 000 zł. Łącznie zatem kosztu procesu poniesione przez strony wynosiły 10 234 zł. Skoro pozwany powinien ponieść te koszty w kwocie 3 411,33 zł a poniósł wyższe (6 617 zł), należało zasądzić na jego rzecz od powódki kwotę 3 205,67 zł. Koszty wyłożone przez Skarb Państwa wyniosły w tym postępowaniu 7 675,86 zł, w tym 6 000 zł tytułem opłaty od pozwu a 1 675,86 zł tytułem wydatków na przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z Fundacji (...) w P. (1 059 zł) i biegłej psycholog A. J. (łącznie 616,86 zł). 1/3 tych kosztów winien pokryć pozwany i z tych względów Sąd Apelacyjny nakazał ściągnąć od niego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) odpowiednio kwotę 2 000 zł i kwotę 558,62 zł, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 ze zm.). Na podstawie art. 113 ust. 4 tej ustawy Sąd Apelacyjny odstąpił od przewidzianego w ust. 2 tego artykułu obciążenia powódki częścią powyższych kosztów sądowych, ze względu na charakter dochodzonego roszczenia i uznając, że obciążenie powódki tymi kosztami pozbawiłoby ją istotnej części należnego jej zadośćuczynienia (5 117,24 zł).

W pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c. i w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny apelację oraz zażalenie oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 2 i 5 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490). W postępowaniu tym powódka wygrała sprawę w 61,5% (z kwoty 26 000 zł uwzględniona została kwota 16 000 zł). Winna zatem pokryć 38,5% kosztów. Obie strony poniosły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1 800 zł w postępowaniu apelacyjnym i po 120 zł w postępowaniu zażaleniowym, a nadto pozwany uiścił opłatę od zażalenia w kwocie 30 zł. Łącznie koszty te wyniosły 3 870 zł. Zatem pozwany powinien zwrócić powódce z tego tytułu kwotę 430,05 zł (1 920 zł – 1 489,95 zł). Uwzględniając powyższy stosunek, w jakim powódka ostatecznie utrzymała się ze swoim żądaniem, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) kwotę 799,50 zł tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia, której powódka była zwolniona.

Małgorzata Goldbeck-Malesińska Elżbieta Fijałkowska Jan Futro